

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

16 februarie 2023*

„Trimitere preliminară – Procedură preliminară de urgență – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Cooperarea judiciară în materie civilă – Competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești – Răpirea internațională de copii – Convenția de la Haga din 1980 – Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 – Articolul 11 – Cerere de înapoiere a unui copil – Hotărâre definitivă prin care se dispune înapoierea unui copil – Legislație a unui stat membru care prevede suspendarea executării acestei hotărâri, care intervine de drept în cazul unei cereri formulate de anumite autorități naționale”

În cauza C-638/22 PPU,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia, Polonia), prin decizia din 12 octombrie 2022, primită de Curte la 13 octombrie 2022, în procedura

T.C.,

Rzecznik Praw Dziecka,

Prokurator Generalny,

cu participarea

M.C.,

Prokurator Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna K. Jürimäe (raportoare), președintă de cameră, și domnii M. Safjan, N. Piçarra, N. Jääskinen și M. Gavalec, judecători,

avocat general: domnul N. Emiliou,

grefier: doamna M. Siekierzyńska, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 8 decembrie 2022,

* Limba de procedură: polona.

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru T.C., de I. Antkowiak, adwokat, M. Bieszczad, radca prawny, și D. Kosobucki, adwokat;
- pentru M.C., de A. Śliwicka, adwokat;
- pentru Prokurator Generalny, de S. Bańko, R. Hernand și E. Tkacz;
- pentru guvernul polonez, de B. Majczyna și S. Żyrek, în calitate de agenți;
- pentru guvernul belgian, de M. Jacobs, C. Pochet și M. Van Regemorter, în calitate de agenți;
- pentru guvernul francez, de A. Daniel și E. Timmermans, în calitate de agenți;
- pentru guvernul neerlandez, de C. S. Schillemans, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de J. Hottiaux și S. Noë, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 12 ianuarie 2023,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 11 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO 2003, L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183), precum și a articolelor 22 și 24, a articolului 27 alineatul (6) și a articolului 28 alineatele (1) și (2) din Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii (JO 2019, L 178, p. 1), citite în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri inițiate de T.C., tatăl a doi copii minori, prin care se solicită executarea unei hotărâri de înapoiere în Irlanda a copiilor menționați, deplasați în Polonia de M.C., mama acestora.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

- 3 Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, încheiată la Haga la 25 octombrie 1980 (denumită în continuare „Convenția de la Haga din 1980”), are ca obiectiv, astfel cum reiese din preambulul său, printre altele să protejeze copilul, pe plan internațional, împotriva efectelor dăunătoare ale unei deplasări sau neînapoieri ilicite și să întocmească

proceduri în vederea garantării imediației înapoieri a copilului în statul reședinței sale obișnuite. Această convenție, intrată în vigoare la 1 decembrie 1983, a fost ratificată de toate statele membre ale Uniunii Europene.

4 În conformitate cu articolul 1 litera a) din convenția menționată, aceasta are drept obiect printre altele să asigure înapoierea imediată a copiilor deplasați sau reținuți ilicit în orice stat contractant.

5 Articolul 2 din convenția menționată prevede:

„Statele contractante iau toate măsurile corespunzătoare spre a asigura, în limitele teritoriului lor, realizarea obiectivelor convenției. În acest scop, ele urmează să recurgă la procedurile lor de urgență.”

6 Articolul 3 din aceeași convenție prevede:

„Deplasarea sau neînapoierea unui copil se consideră ilicită:

a) când are loc prin violarea unui drept privind încredințarea, atribuit unei persoane, unei instituții sau oricărui alt organism acționând fie separat, fie împreună, prin legea statului în care copilul își avea reședința obișnuită, imediat înaintea deplasării sau neînapoierii sale; și

b) dacă la vremea deplasării sau neînapoierii acest drept era exercitat în mod efectiv, acționându-se separat sau împreună, ori ar fi fost astfel exercitat, dacă asemenea împrejurări nu ar fi survenit.

[...]

7 Articolul 11 primul paragraf din Convenția de la Haga din 1980 prevede:

„Autoritățile judiciare sau administrative ale oricărui stat contractant urmează să procedeze de urgență în vederea înapoierii copilului.”

8 Articolul 12 primul și al doilea paragraf din această convenție are următorul cuprins:

„Când un copil a fost deplasat sau reținut ilicit în înțelesul articolului 3 și o perioadă de mai puțin de un an s-a scurs cu începere de la deplasare sau neînapoiere în momentul introducerii cererii înaintea autorității judiciare sau administrative a statului contractant unde se află copilul, autoritatea sesizată dispune înapoierea sa imediată.

Autoritatea judiciară sau administrativă, sesizată fiind chiar după expirarea perioadei de un an prevăzute la alineatul precedent, urmează, de asemenea, să dispună înapoierea copilului, afară dacă nu se stabilește că copilul s-a integrat în noul său mediu.”

9 Potrivit articolului 13 primul paragraf litera b) din convenția menționată:

„Prin excepție de la dispozițiile articolului precedent, autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat nu este ținută să dispună înapoierea copilului, dacă persoana, instituția sau organismul care se împotrivește înapoierii sale stabilește:

[...]

- b) că există un risc grav ca înapoierea copilului să-l expună unui pericol fizic sau psihic sau ca în orice alt chip să-l situeze într-o situație intolerabilă.”

Dreptul Uniunii

Regulamentul nr. 2201/2003

- 10 Considerentele (17) și (33) ale Regulamentului nr. 2201/2003 aveau următorul cuprins:

„(17) În caz de deplasare sau de reținere ilicită a unui copil, înapoierea sa ar trebui obținută fără întârziere, iar, în acest scop, Convenția de la Haga din [...] 1980 ar trebui să se aplice în continuare, astfel cum a fost completată cu dispozițiile din prezentul regulament, în special cu cele din articolul 11. Instanțele din statul membru în care a fost deplasat copilul sau a fost reținut ilicit ar trebui să fie în măsură să se opună înapoierii sale în cazuri precise, justificate în mod corespunzător. Cu toate acestea, o astfel de hotărâre ar trebui să poată fi înlocuită cu o hotărâre ulterioară a instanței din statul membru al reședinței obișnuite a copilului înaintea deplasării sale sau a reținerii sale ilicite. Dacă această hotărâre implică înapoierea copilului, înapoierea ar trebui realizată fără a fi necesară recurgerea la vreo procedură pentru recunoașterea și executarea hotărârii în cauză în statul membru în care se află copilul răpit.

[...]

(33) Prezentul regulament recunoaște drepturile fundamentale și respectă principiile consacrate de [cartă]. În special, prezentul regulament se asigură că sunt respectate drepturile fundamentale ale copilului în conformitate cu articolul 24 din [cartă].”

- 11 Articolul 11 alineatele (1) și (3) din acest regulament prevedea:

„(1) În cazul în care o persoană, instituție sau orice alt organism căruia/căreia i s-a încredințat copilul solicită autorităților competente dintr-un stat membru să pronunțe o hotărâre judecătorească pe baza [Convenției de la Haga din 1980] în vederea obținerii înapoierii copilului care a fost deplasat sau reținut ilicit într-un alt stat membru decât statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înainte de deplasarea sau de reținerea sa ilicită, se aplică alineatele (2)-(8).

[...]

(3) O instanță sesizată cu o cerere de înapoiere a unui copil prevăzută la alineatul (1) acționează cu celeritate în cadrul procedurii privind cererea, utilizând procedurile urgente prevăzute de dreptul intern.

Fără a aduce atingere primului paragraf, instanța judecătorească pronunță hotărârea, cu excepția cazului în care aceasta se dovedește imposibilă din cauza unor împrejurări excepționale, în cel mult șase săptămâni de la sesizarea sa.”

Regulamentul 2019/1111

12 Articolul 22 din Regulamentul 2019/1111 prevede:

„În cazul în care o persoană, instituție sau orice alt organism care consideră că a avut loc o încălcare a drepturilor privind încredințarea solicită, fie direct, fie cu asistența unei autorități centrale, instanței dintr-un stat membru să pronunțe o hotărâre pe baza Convenției de la Haga din 1980 prin care să dispună înapoierea copilului cu vârsta mai mică de 16 ani care a fost deplasat sau reținut ilicit într-un alt stat membru decât statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înainte de deplasarea sau de reținerea sa ilicită, se aplică articolele 23-29 și capitolul VI din prezentul regulament, acestea completând Convenția de la Haga din 1980.”

13 Articolul 24 din acest regulament prevede:

„(1) O instanță sesizată cu o cerere de înapoiere a unui copil, astfel cum este menționată la articolul 22, acționează cu celeritate în cadrul procedurii privind cererea, utilizând procedurile urgente prevăzute de dreptul intern.

(2) Fără a aduce atingere alineatului (1), o instanță de prim grad de jurisdicție pronunță hotărârea în cel mult șase săptămâni de la momentul sesizării sale, cu excepția cazului în care acest lucru se dovedește imposibil din cauza unor împrejurări excepționale.

(3) Cu excepția cazului în care acest lucru se dovedește imposibil din cauza unor împrejurări excepționale, o instanță de judecată superioară pronunță hotărârea în cel mult șase săptămâni de la momentul la care toate etapele procedurale necesare au fost parcurse și instanța este în măsură să examineze calea de atac, fie prin organizarea unei ședințe de judecată, fie în alt mod.”

14 Articolul 27 alineatul (6) din regulamentul menționat prevede:

„O hotărâre prin care se dispune înapoierea copilului poate fi declarată executorie cu titlu provizoriu, fără a aduce atingere unei eventuale căi de atac, în cazul în care interesul superior al copilului impune înapoierea acestuia înainte de pronunțarea hotărârii în cadrul căii de atac.”

15 Articolul 28 din același regulament are următorul cuprins:

„(1) O autoritate competentă în materie de executare căreia i se solicită executarea unei hotărâri prin care se dispune înapoierea unui copil într-un alt stat membru acționează cu celeritate atunci când soluționează respectiva cerere.

(2) În cazul în care o hotărâre, astfel cum e menționată la alineatul (1), nu a fost executată în termen de șase săptămâni de la data inițierii procedurii de executare, partea care solicită executarea sau autoritatea centrală din statul membru de executare au dreptul să ceară autorității competente în materie de executare să prezinte motivele care justifică întârzierea.”

16 Potrivit articolului 100 din Regulamentul 2019/1111:

„(1) Prezentul regulament se aplică numai procedurilor judiciare inițiate, actelor autentice întocmite sau înregistrate în mod formal și acordurilor înregistrate la 1 august 2022 sau după această dată.

(2) [Regulamentul nr. 2201/2003] continuă să se aplice hotărârilor pronunțate în procedurile judiciare inițiate, actelor autentice întocmite sau înregistrate în mod formal și acordurilor care au devenit executorii în statul membru în care au fost încheiate înainte de 1 august 2022 și care intră în domeniul de aplicare al regulamentului menționat.”

Dreptul polonez

- 17 Articolul 388 alineatul 1 din Kodeks postępowania cywilnego (Codul de procedură civilă) prevede:

„În cazul în care, prin executarea hotărârii, unei părți i se poate cauza un prejudiciu ireparabil, la cererea unei părți, instanța de al doilea grad de jurisdicție poate suspenda executarea hotărârii sale până la soluționarea recursului. În cazul în care apelul este respins, instanța de al doilea grad de jurisdicție poate suspenda de asemenea executarea hotărârii instanței de prim grad de jurisdicție.”

- 18 Articolul 518² alineatul 1 din acest cod prevede:

„În cauzele privind deplasarea unei persoane aflate sub autoritate părintească sau sub tutelă inițiate în temeiul Convenției de la Haga din 1980, instanța de al doilea grad de jurisdicție este Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia, Polonia).”

- 19 Potrivit articolului 519¹ alineatele 2¹ și 2² din codul menționat:

„2¹. Poate fi de asemenea formulat recurs în cauzele privind deplasarea unei persoane aflate sub autoritate părintească sau sub tutelă inițiate în temeiul Convenției de la Haga din 1980.

2². În cauzele menționate la alineatul 2¹, recursul poate fi formulat de Prokurator Generalny (Procurorul General), de Rzecznik Praw Dziecka (Avocatul Poporului pentru Drepturile Copiilor) sau de Rzecznik Praw Obywatelskich (Avocatul Poporului) în termen de patru luni de la data la care hotărârea a rămas definitivă.”

- 20 Ustawa o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego (Legea de modificare a Codului de procedură civilă) din 7 aprilie 2022 (Dz. U. din 2022, poziția 1098), intrată în vigoare la 24 iunie 2022 (denumită în continuare „Legea din 2022”), a modificat Codul de procedură civilă prin introducerea mai multor dispoziții referitoare la suspendarea hotărârilor pronunțate în temeiul Convenției de la Haga din 1980.

- 21 Astfel, articolul 388¹ din codul menționat, introdus în acesta din urmă prin Legea din 2022, are următorul cuprins:

„1. În cauzele privind deplasarea unei persoane aflate sub autoritate părintească sau sub tutelă inițiate în temeiul [Convenției de la Haga din 1980], la cererea entității menționate la articolul 519¹ alineatul 2² depusă la instanța menționată la articolul 518² alineatul 1 în termen de cel mult două săptămâni de la data la care hotărârea judecătorească privind deplasarea persoanei aflate sub autoritate părintească sau sub tutelă a rămas definitivă, executarea hotărârii judecătorești se suspendă de drept.

2. Suspendarea executării hotărârii judecătorești menționate la alineatul 1 încetează în cazul în care entitatea menționată la articolul 519¹ alineatul 2² nu formulează recurs în termen de două luni de la data la care hotărârea judecătorească respectivă a rămas definitivă.

3. În cazul în care entitatea menționată la articolul 519¹ alineatul 2² formulează recurs în termen de două luni de la data la care hotărârea judecătorească menționată la alineatul 1 a rămas definitivă, suspendarea executării hotărârii se prelungește de drept până la soluționarea recursului.

4. Entitatea care a depus o cerere de suspendare a executării hotărârii judecătorești menționate la alineatul 1 o poate retrage în termen de două luni de la data la care hotărârea a rămas definitivă, cu excepția cazului în care entitatea menționată la articolul 519¹ alineatul 2² a formulat recurs.

5. Ca urmare a retragerii cererii de suspendare a executării hotărârii judecătorești menționate la alineatul 1, hotărârea devine executorie.”

22 Articolul 388³ din codul menționat, introdus în acesta din urmă prin Legea din 2022, prevede:

„Introducerea unui recurs extraordinar menționat la articolul 89 din ustawa o Sądzie Najwyższym [(Legea privind Curtea Supremă)] din 8 decembrie 2017 (Dz. U. din 2021, poziția 1904, și din 2022, poziția 480), într-o cauză privind deplasarea unei persoane aflate sub autoritate părintească sau sub tutelă inițiată în temeiul Convenției de la Haga din 1980, suspendă de drept executarea unei hotărâri privind deplasarea persoanei aflate sub autoritate părintească sau sub tutelă până la încheierea acestei proceduri de recurs.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

23 T.C. și M.C., ambii de cetățenie poloneză, sunt părinții copiilor minori N.C. și M.C.(1) (denumiți în continuare, împreună, „copiii minori”), născuți în Irlanda în anul 2011 și, respectiv, în anul 2017. Această familie locuiește de mai mulți ani în statul membru respectiv, în care T.C. și M.C. au un loc de muncă stabil. Aceasta din urmă este în prezent în concediu medical de lungă durată.

24 În vara anului 2021, cu acordul lui T.C., M.C. a plecat în vacanță în Polonia împreună cu copiii minori. În luna septembrie 2021, M.C. l-a informat pe T.C. că va rămâne permanent în acest stat membru împreună cu copiii respectivi. T.C. nu a consimțit niciodată la o astfel de deplasare permanentă a acestora din urmă.

25 La 18 noiembrie 2021, T.C. a sesizat Sąd Okręgowy we Wrocławiu (Tribunalul Regional din Wrocław, Polonia) cu o acțiune prin care a solicitat ca M.C. să fie obligată să asigure înapoierea în Irlanda a copiilor minori, în temeiul Convenției de la Haga din 1980. Printr-o ordonanță din 15 iunie 2022, această instanță a dispus ca M.C. să asigure înapoierea menționată în termen de șapte zile de la data la care această ordonanță urma să rămână definitivă.

26 M.C. a formulat apel împotriva ordonanței menționate în fața Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia), instanța de trimitere, care, printr-o ordonanță din 21 septembrie 2022, a respins acest apel ca nefondat, considerând că M.C. nu putea invoca niciun motiv de refuz al înapoierii copiilor minori în Irlanda. Această din urmă ordonanță a dobândit forță executorie la 28 septembrie 2022, fără ca M.C. să fi respectat somația de a asigura înapoierea copiilor respectivi în Irlanda.

27 La 29 septembrie 2022, T.C. a solicitat instanței de trimitere să îi comunice o copie a acestei ordonanțe din 21 septembrie 2022, investită cu formulă executorie.

- 28 La 30 septembrie 2022 și la 5 octombrie 2022, Avocatul Poporului pentru Drepturile Copiilor și, respectiv, Procurorul General au introdus, în temeiul articolului 388¹ alineatul 1 din Codul de procedură civilă, astfel cum a fost modificat prin Legea din 2022, cereri de suspendare a executării ordonanțelor definitive din 15 iunie și din 21 septembrie 2022.
- 29 La 21 noiembrie 2022, Avocatul Poporului pentru Drepturile Copiilor și Procurorul General au introdus recursuri împotriva ordonanței din 21 septembrie 2022 la Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia).
- 30 Instanța de trimitere arată că, în general, hotărârile pe fond pronunțate de o instanță de al doilea grad de jurisdicție sunt definitive și executorii, chiar dacă fac obiectul unui recurs în fața Sąd Najwyższy (Curtea Supremă). Înainte de intrarea în vigoare a Legii din 2022, singura derogare de la această normă era cea prevăzută la articolul 388 din Codul de procedură civilă. Acest articol permite instanței de al doilea grad de jurisdicție să suspende forța executorie a unei hotărâri definitive până la încheierea procedurii în fața Sąd Najwyższy (Curtea Supremă), atunci când executarea acestei hotărâri poate cauza un prejudiciu ireparabil unei părți.
- 31 Or, în temeiul articolului 388¹ din Codul de procedură civilă, introdus în acesta din urmă prin Legea din 2022, Procurorul General, Avocatul Poporului pentru Drepturile Copiilor și Avocatul Poporului (denumiți în continuare, împreună, „autoritățile abilitate”) dispun în prezent de posibilitatea de a obține suspendarea executării unei hotărâri prin care se dispune înapoierea copiilor în temeiul Convenției de la Haga din 1980, la cererea acestora depusă la Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia) în termen de cel mult două săptămâni de la data la care această hotărâre a rămas definitivă. Din informațiile furnizate de instanța de trimitere reiese că autoritățile abilitate nu sunt obligate să își motiveze cererea. O asemenea cerere determină o suspendare de drept pentru o perioadă de cel puțin două luni.
- 32 Astfel, atunci când aceste autorități nu formulează recurs împotriva unei hotărâri de înapoiere în fața Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) în perioada respectivă, suspendarea executării acesteia încetează. În schimb, dacă un asemenea recurs este introdus în perioada menționată, această suspendare se prelungește de drept, în temeiul articolului 388¹ alineatul 3 din Codul de procedură civilă, astfel cum a fost modificat prin Legea din 2022, până la încheierea procedurii în fața Sąd Najwyższy (Curtea Supremă).
- 33 Pe de altă parte, potrivit instanței de trimitere, chiar dacă Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) ar urma să respingă acest recurs, autoritățile respective ar putea obține din nou suspendarea menționată în temeiul articolului 388³ din Codul de procedură civilă, astfel cum a fost modificat prin Legea din 2022, formulând un recurs extraordinar în temeiul acestui articol.
- 34 Având în vedere aceste considerații, instanța de trimitere ridică problema compatibilității articolului 388¹ din Codul de procedură civilă, astfel cum a fost modificat prin Legea din 2022, cu cerința de celeritate care stă la baza Regulamentului nr. 2201/2003 și în special cu articolul 11 alineatul (3) din acest regulament.
- 35 Pe de altă parte, această instanță arată că legislația poloneză în vigoare prevede în esență că entități care nu pot fi calificate drept instanță au posibilitatea de a provoca suspendarea executării unei hotărâri judecătorești definitive, fără ca exercitarea acestei posibilități să fie supusă vreunui control jurisdicțional. Potrivit instanței menționate, o asemenea împrejurare ridică semne de întrebare în ceea ce privește conformitatea acestei legislații cu articolul 47 din cartă, în măsura în care ar lipsi de protecție jurisdicțională efectivă părțile la o procedură de înapoiere.

- 36 În plus, având în vedere faptul că data intrării în vigoare a Legii din 2022 nu precedă decât cu câteva zile data punerii în aplicare a Regulamentului 2019/1111, care consolidează obligația de celeritate ce stă la baza Regulamentului nr. 2201/2003, instanța de trimitere ridică problema compatibilității cu principiul cooperării loiale a dispozițiilor introduse în Codul de procedură civilă prin această lege.
- 37 În sfârșit, în ipoteza în care Curtea ar confirma că Regulamentul nr. 2201/2003 se opune legii menționate, instanța de trimitere ridică problema dacă ea ar fi obligată să lase neaplicată această lege, în conformitate cu principiul supremației dreptului Uniunii.
- 38 În aceste condiții, Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 11 alineatul (3) din [Regulamentul nr. 2201/2003] și articolele 22 [și] 24, articolul 27 alineatul (6) și articolul 28 alineatele (1) și (2) din [Regulamentul 2019/1111] coroborate cu articolul 47 din [cartă] se opun aplicării unei dispoziții de drept național potrivit căreia, în cauzele având ca obiect deplasarea unei persoane aflate sub autoritate părintească sau sub tutelă inițiate în temeiul [Convenției de la Haga din 1980], la cererea [autorităților abilitate], depusă la Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia) în termen de cel mult două săptămâni de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești privind înapoierea persoanei aflate sub autoritate părintească sau sub tutelă, executarea hotărârii judecătorești respective se suspendă de drept?”

Cu privire la cererea de aplicare a procedurii preliminare de urgență

- 39 Instanța de trimitere a solicitat ca prezenta trimitere preliminară să fie judecată potrivit procedurii preliminare de urgență prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții.
- 40 În susținerea cererii sale, această instanță a invocat motive care țin de interesul superior al copiilor minori. În special, relația părinte/copii, precum și bunăstarea acestor copii ar risca să sufere un prejudiciu ireparabil din cauza situației de îndepărtare a copiilor respectivi de tatăl lor, prelungită ca urmare a exercitării de către Avocatului Poporului pentru Drepturile Copiilor și de către Procurorul General a posibilității lor de a obține suspendarea executării hotărârii de înapoiere în Irlanda.
- 41 În primul rând, trebuie să se constate că prezenta trimitere preliminară privește în special interpretarea dispozițiilor Regulamentului nr. 2201/2003, care a fost adoptat printre altele în temeiul articolului 61 litera (c) CE, devenit articolul 67 TFUE, și a dispozițiilor Regulamentului 2019/1111, care a fost adoptat în temeiul articolului 81 alineatul (3) TFUE. Prin urmare, aceste acte intră sub incidența titlului V din partea a treia din Tratatul FUE, referitor la spațiul de libertate, securitate și justiție. În consecință, această trimitere poate fi judecată potrivit procedurii preliminare de urgență.
- 42 În ceea ce privește, în al doilea rând, condiția privind urgența, din decizia de trimitere reiese că copiii minori sunt separați de tatăl lor de mai mult de un an și că prelungirea acestei situații ar putea dăuna serios relației viitoare a acestor copii cu tatăl lor.

- 43 În aceste condiții, Camera a treia a Curții a decis, la 26 octombrie 2022, la propunerea judecătorei raportoare, după ascultarea avocatului general, să admită cererea instanței de trimitere privind judecarea prezentei trimiteri preliminare potrivit procedurii preliminare de urgență.

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

- 44 Procurorul General și, în esență, M.C. contestă admisibilitatea cererii de decizie preliminară.
- 45 În primul rând, potrivit Procurorului General, întrebarea preliminară adresată de instanța de trimitere este ipotetică și nu este necesară pentru soluționarea litigiului principal. Astfel, acesta din urmă ar fi deja soluționat în mod definitiv, iar instanța de trimitere nu ar avea nicio competență în ceea ce privește suspendarea executării ordonanțelor definitive de înapoiere pronunțate în prima și în a doua instanță, din moment ce această suspendare ar opera de drept.
- 46 În al doilea rând, Procurorul General susține că această întrebare este inadmisibilă în măsura în care instanța menționată solicită interpretarea Regulamentului 2019/1111, în condițiile în care, în speță, acest regulament nu este aplicabil *ratione temporis*.
- 47 În primul rând, trebuie amintit că numai instanța națională, care este sesizată cu soluționarea litigiului principal și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată, are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, întrucât întrebările adresate au ca obiect interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe [Hotărârea din 24 noiembrie 2022, Varhoven administrativen sad (Abrogarea dispoziției atacate), C-289/21, EU:C:2022:920, punctul 24 și jurisprudența citată].
- 48 Astfel, respingerea de către Curte a unei cereri de decizie preliminară formulate de o instanță națională este posibilă numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate [Hotărârea din 24 noiembrie 2022, Varhoven administrativen sad (Abrogarea dispoziției atacate), C-289/21, EU:C:2022:920, punctul 25 și jurisprudența citată].
- 49 În plus, trebuie amintit că sintagma „a pronunța o hotărâre”, în sensul articolului 267 al doilea paragraf TFUE, înglobează întreaga procedură care conduce la pronunțarea hotărârii instanței de trimitere. Această sintagmă trebuie să facă obiectul unei interpretări largi pentru a evita ca numeroase întrebări procedurale să fie considerate inadmisibile și să nu poată face obiectul unei interpretări de către Curte și ca aceasta din urmă să nu poată să interpreteze toate dispozițiile dreptului Uniunii pe care instanța de trimitere este obligată să le aplice (Hotărârea din 21 noiembrie 2019, Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden, C-678/18, EU:C:2019:998, punctul 25 și jurisprudența citată).
- 50 În această privință, *primo*, din decizia de trimitere și din observațiile prezentate de părți în ședință reiese, pe de o parte, că T.C. a introdus la instanța de trimitere o cerere pentru a obține executarea ordonanței din 21 septembrie 2022, prin care această instanță a dispus înapoierea copiilor minori în Irlanda. Pe de altă parte, în temeiul articolului 388¹ din Codul de procedură civilă, astfel cum a

fost modificat prin Legea din 2022, instanța menționată ar fi obligată să admită cererile de suspendare a acestei executări introduse de Procurorul General și de Avocatul Poporului pentru Drepturile Copiilor.

- 51 În aceste condiții, astfel cum arată domnul avocat general la punctul 46 din concluzii, rezultă că instanța de trimitere este sesizată cu cereri în contradictoriu formulate, pe de o parte, de T.C., precum și, pe de altă parte, de Procurorul General și de Avocatul Poporului pentru Drepturile Copiilor. Aceste cereri reflectă existența unui „litigiu” între aceste părți, care privește executarea ordonanței de înapoiere din 21 septembrie 2022 și cu privire la care această instanță este chemată, în cadrul cererilor menționate, să pronunțe o hotărâre, în sensul articolului 267 al doilea paragraf TFUE.
- 52 *Secundo*, în ceea ce privește raportul dintre întrebarea preliminară adresată de instanța de trimitere și realitatea sau obiectul litigiului principal, reiese în mod clar din decizia de trimitere că această întrebare este destinată să permită instanței menționate să stabilească dacă dispozițiile Regulamentelor nr. 2201/2003 și 2019/1111 trebuie interpretate în sensul că se opun articolului 388¹ din Codul de procedură civilă, astfel cum a fost modificat prin Legea din 2022, și dacă ea trebuie, dacă este cazul, să lase neaplicat acest articol. Astfel, instanța menționată demonstrează în mod suficient că un răspuns al Curții la întrebarea menționată este „necesar”, în sensul articolului 267 al doilea paragraf TFUE, pentru ca ea să se poată pronunța cu privire la eventuala suspendare a executării hotărârii de înapoiere în cauză.
- 53 În al doilea rând, admisibilitatea prezentei cereri de decizie preliminară nu poate fi repusă în discuție de argumentul Procurorului General întemeiat pe faptul că, în speță, Regulamentul 2019/1111 nu ar fi aplicabil *ratione temporis*. Astfel, în cazul în care nu rezultă în mod vădit că interpretarea unui act de drept al Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, obiecția întemeiată pe inaplicabilitatea acestui act în cauza principală nu are legătură cu admisibilitatea cererii de decizie preliminară, ci ține de fondul întrebărilor preliminare adresate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iulie 2006, Manfredi și alții, C-295/04-C-298/04, EU:C:2006:461, punctul 30, precum și Hotărârea din 19 decembrie 2019, Döbbersberger, C-16/18, EU:C:2019:1110, punctul 21).
- 54 În aceste condiții, cererea de decizie preliminară este admisibilă.

Cu privire la întrebarea preliminară

- 55 Cu titlu introductiv, trebuie să se arate că, deși întrebarea adresată privește interpretarea atât a dispozițiilor Regulamentului nr. 2201/2003, cât și a dispozițiilor Regulamentului 2019/1111, numai primul dintre aceste regulamente este aplicabil *ratione temporis* în litigiul principal. Astfel, din articolul 100 alineatul (2) din Regulamentul 2019/1111 reiese că Regulamentul nr. 2201/2003 continuă să se aplice, după intrarea în vigoare a Regulamentului 2019/1111, acțiunilor introduse înainte de 1 august 2022. În speță, astfel cum s-a arătat la punctul 25 din prezenta hotărâre, T.C. a introdus acțiunea la Sąd Okręgowy we Wrocławiu (Tribunalul Regional din Wrocław) la 18 noiembrie 2021.

- 56 În această privință, deși cererea lui T.C. având ca obiect executarea ordonanței de înapoiere din 21 septembrie 2022 a fost introdusă după 1 august 2022, nu este mai puțin adevărat că din informațiile de care dispune Curtea reiese că această cerere nu constituie o procedură independentă, ci o etapă a procedurii de înapoiere, având la origine acțiunea lui T.C. introdusă la 18 noiembrie 2021, prin care solicită să se dispună înapoierea copiilor minori în Irlanda.
- 57 În aceste condiții, este necesar să se considere că, prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 11 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003, citit în lumina articolului 47 din cartă, trebuie interpretat în sensul că se opune unei legislații naționale care conferă unor autorități care nu au calitatea de instanță posibilitatea de a obține suspendarea de drept, pentru o perioadă de cel puțin două luni, a executării unei hotărâri de înapoiere pronunțate în temeiul Convenției de la Haga din 1980, fără a trebui să motiveze cererea lor de suspendare.
- 58 În această privință, trebuie amintit că articolul 11 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede că o instanță sesizată cu o cerere de înapoiere a unui copil acționează cu celeritate în cadrul procedurii privind această cerere, utilizând procedurile urgente prevăzute de dreptul intern. Cu excepția cazului în care acest lucru se dovedește imposibil din cauza unor împrejurări excepționale, instanța respectivă trebuie să pronunțe hotărârea în cel mult șase săptămâni de la sesizarea sa.
- 59 În primul rând, potrivit unei jurisprudențe constante, pentru interpretarea unei dispoziții de drept al Uniunii, este necesar să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul ei și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție [Hotărârea din 28 octombrie 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Extrădare și *ne bis in idem*), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, punctul 67].
- 60 Mai întâi, din modul de redactare a articolului 11 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003 și în special din utilizarea termenilor „cu celeritate” și „urgente” reiese că, atunci când un copil a fost deplasat sau reținut ilicit într-un alt stat membru decât cel în care acest copil avea reședința obișnuită imediat înainte de deplasarea sau de reținerea sa ilicită, instanțele competente din statele membre sunt obligate să pronunțe o hotărâre de înapoiere a copilului în cauză într-un termen deosebit de scurt și de strict. O asemenea hotărâre trebuie, în principiu, să intervină în termen de cel mult șase săptămâni de la sesizarea acestor instanțe, utilizând procedurile urgente prevăzute de dreptul intern. O derogare de la această normă nu este posibilă decât în „împrejurări excepționale”.
- 61 În continuare, o asemenea interpretare este susținută de contextul în care se înscrie articolul 11 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003 și în special de dispozițiile relevante ale Convenției de la Haga din 1980.
- 62 Astfel, Regulamentul nr. 2201/2003 completează și precizează, în special la articolul 11, normele Convenției de la Haga din 1980 ce reglementează procedura de înapoiere a copiilor deplasați ilicit. Articolele 8-11 din această convenție și articolul 11 din acest regulament constituie, așadar, un ansamblu normativ indivizibil care se aplică procedurilor de înapoiere a copiilor deplasați ilicit în cadrul Uniunii [a se vedea în acest sens Avizul 1/13 (Aderarea unor state terțe la Convenția de la Haga) din 14 octombrie 2014, EU:C:2014:2303, punctele 77 și 78].

- 63 Prin urmare, ca urmare a suprapunerii și a strânsei legături care există între dispozițiile regulamentului respectiv și cele ale convenției menționate, acestea din urmă pot avea o incidență asupra sensului, a domeniului de aplicare și a eficacității normelor aceluiași regulament [a se vedea în acest sens Avizul 1/13 (Aderarea unor state terțe la Convenția de la Haga) din 14 octombrie 2014, EU:C:2014:2303, punctul 85].
- 64 Astfel, *primo*, în conformitate cu preambulul și cu articolul 1 litera a) din Convenția de la Haga din 1980, aceasta din urmă urmărește obiectivul înapoierii imediate a copilului în cauză la locul reședinței sale obișnuite. *Secundo*, articolul 2 a doua teză din această convenție obligă autoritățile statelor contractante să recurgă, pentru soluționarea unei cereri de înapoiere, la procedurile lor de urgență. *Tertio*, potrivit articolului 11 primul paragraf din convenția menționată, autoritățile judiciare sau administrative ale oricărui stat contractant urmează să procedeze de urgență în vederea înapoierii copilului. *Quarto*, articolul 13 din aceeași convenție prevede în mod restrictiv situațiile în care autoritatea judiciară a statului contractant solicitat nu este ținută să dispună înapoierea copilului. În special, potrivit articolului 13 primul paragraf litera b) din Convenția de la Haga din 1980, această autoritate nu este ținută să dispună înapoierea copilului dacă persoana, instituția sau organismul care se împotrivește înapoierii sale stabilește că există un risc grav ca înapoierea copilului să îl expună unui pericol fizic sau psihic sau ca în orice alt chip să îl pună într-o situație intolerabilă.
- 65 Din ansamblul acestor dispoziții reiese că, în conformitate cu Convenția de la Haga din 1980, pe de o parte, atunci când un copil a fost deplasat ilicit de la reședința sa obișnuită, înapoierea acestui copil trebuie să intervină imediat potrivit procedurilor de urgență prevăzute de dreptul național. Pe de altă parte, această înapoiere poate să nu fie dispusă numai în împrejurări excepționale, în special în cazul unui risc grav pentru copilul respectiv.
- 66 În sfârșit, finalitățile Regulamentului nr. 2201/2003 și în special ale articolului 11 alineatul (3) din acesta susțin de asemenea constatările care figurează la punctele 60 și 65 din prezenta hotărâre.
- 67 Astfel, *primo*, trebuie amintit că Regulamentul nr. 2201/2003 se întemeiază pe concepția potrivit căreia interesul superior al copilului trebuie să primeze. În special, regulamentul menționat urmărește să descurajeze răpirlile de copii între statele membre și, în caz de răpire, să se obțină înapoierea fără întârziere a copilului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2008, Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, punctele 51 și 52).
- 68 *Secundo*, astfel cum se arată în considerentul (17) al Regulamentului nr. 2201/2003, în caz de deplasare sau de reținere ilicită a unui copil, înapoierea acestuia din urmă ar trebui obținută fără întârziere. În plus, instanțele din statul membru în care a fost deplasat copilul sau a fost reținut ilicit ar trebui să fie în măsură să se opună înapoierii sale numai în cazuri precise, justificate în mod corespunzător.
- 69 *Tertio*, din jurisprudența Curții reiese că unul dintre obiectivele articolului 11 din acest regulament este restabilirea *statu quo ante*, altfel spus a situației care exista anterior deplasării sau reținerii ilicite a copilului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 iunie 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, punctul 61).
- 70 *Quarto*, Curtea a statuat deja că o procedură de înapoiere este, prin natura ei, o procedură expeditivă, din moment ce urmărește să asigure, astfel cum enunță preambulul Convenției de la Haga din 1980 și considerentul (17) al Regulamentului nr. 2201/2003, înapoierea promptă a copilului (Hotărârea din 8 iunie 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, punctul 57).

- 71 Reiese astfel dintr-o interpretare literală, contextuală și teleologică a articolului 11 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003 că această dispoziție, pe de o parte, impune unei instanțe dintr-un stat membru sesizate cu o cerere de înapoiere a unui copil deplasat ilicit de la locul reședinței sale obișnuite să se pronunțe cu privire la această cerere, în principiu, în termen de cel mult șase săptămâni de la sesizarea sa, utilizând procedurile urgente prevăzute de dreptul intern. Pe de altă parte, înapoierea unui copil deplasat ilicit poate să nu fie dispusă numai în cazuri precise și excepționale, justificate în mod corespunzător.
- 72 Desigur, obligațiile care decurg din acest articol 11 alineatul (3) privesc procedura de adoptare a unei hotărâri de înapoiere. Totuși, trebuie să se considere, astfel cum a procedat domnul avocat general la punctul 59 din concluzii, că imperativul de eficacitate și de celeritate care guvernează adoptarea unei hotărâri de înapoiere se impune autorităților naționale și în cadrul executării unei asemenea hotărâri. Astfel, articolul 11 alineatul (3) menționat ar fi lipsit de efect util dacă dreptul național ar permite suspendarea executării unei hotărâri definitive prin care se dispune înapoierea unui copil.
- 73 Or, potrivit jurisprudenței Curții, aplicarea normelor naționale de drept material și de procedură nu pot aduce atingere efectului util al Regulamentului nr. 2201/2003 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2008, *Rinau*, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, punctul 82).
- 74 Mai trebuie să se arate că, prin impunerea unor obligații de adoptare și, prin urmare, de executare în cel mai scurt timp a unei hotărâri care să permită înapoierea promptă a copilului la locul reședinței sale obișnuite în urma unei deplasări ilicite, Regulamentul nr. 2201/2003 asigură, astfel cum reiese din considerentul (33) al acestuia, respectarea drepturilor fundamentale garantate de cartă și în special respectarea drepturilor fundamentale ale copilului, în conformitate cu articolul 24 din cartă.
- 75 În această privință, articolul 7 din cartă consacră dreptul la respectarea vieții private sau de familie și trebuie coroborat cu obligația de a lua în considerare interesul superior al copilului, recunoscut la articolul 24 alineatul (2) din aceasta. Astfel, trebuie să se țină seama de necesitatea, exprimată la articolul 24 alineatul (3) din cartă, ca un copil să întrețină cu regularitate relații personale și contacte directe cu ambii părinți [a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 noiembrie 2022, *Belgische Staat* (Refugiată minoră căsătorită), C-230/21, EU:C:2022:887, punctul 48].
- 76 Or, potrivit articolului 52 alineatul (3) din cartă, în măsura în care aceasta conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), înțelesul și întinderea lor sunt aceleași cu cele prevăzute de convenția menționată. Articolul 53 din cartă adaugă în acest sens că nicio dispoziție a acesteia nu trebuie să fie interpretată în sensul că limitează sau aduce atingere, în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, drepturilor recunoscute în special de CEDO [a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 decembrie 2022, CJ (Decizie de predare amânată ca urmare a urmăririi penale), C-492/22 PPU, EU:C:2022:964, punctul 79 și jurisprudența citată].
- 77 Astfel, în ceea ce privește articolul 8 din CEDO, care corespunde articolului 7 din cartă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 decembrie 2022, *Orde van Vlaamse Balies* și alții, C-694/20, EU:C:2022:963, punctul 25), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, în cauzele referitoare la hotărâri pronunțate în temeiul Convenției de la Haga din 1980, caracterul adecvat al unei măsuri trebuie apreciat printre altele în funcție de celeritatea punerii sale în aplicare. Aceste cauze necesită o soluționare urgentă, întrucât trecerea timpului poate avea consecințe

ireparabile asupra relațiilor dintre copii și părintele care nu locuiește cu aceștia. Întârzierile în procedură pot, în sine, să permită să se constate că autoritățile nu s-au conformat obligațiilor pozitive care le revin în temeiul CEDO (a se vedea în acest sens Curtea EDO, 28 aprilie 2015, Ferrari împotriva României, CE:ECHR:2015:0428JUD000171410, § 49).

- 78 În al doilea rând, având în vedere interpretarea articolului 11 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003 reținută la punctele precedente din prezenta hotărâre, trebuie să se stabilească dacă această dispoziție se opune unei legislații naționale precum cea descrisă la punctul 57 din prezenta hotărâre.
- 79 Potrivit informațiilor furnizate Curții, în temeiul acestei legislații, executarea unei hotărâri de înapoiere se suspendă de drept pentru o perioadă de cel puțin două luni atunci când una dintre autoritățile abilitate introduce o cerere în acest sens la Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia) în termen de două săptămâni de la data la care această hotărâre a rămas definitivă.
- 80 În plus, dacă, după formularea acestei cereri, autoritatea respectivă formulează recurs în fața Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) împotriva hotărârii menționate, suspendarea executării acesteia din urmă se prelungește de drept până la încheierea procedurii de recurs în fața acestei instanțe.
- 81 Astfel, *primo*, introducerea cererii menționate are ca efect suspendarea, pentru o perioadă de cel puțin două luni, a executării unei hotărâri de înapoiere a unui copil la locul reședinței sale obișnuite, chiar dacă această hotărâre a rămas definitivă. Această înapoiere poate fi suspendată pentru o perioadă mult mai lungă în ipoteza în care autoritățile abilitate ar decide să formuleze recurs împotriva hotărârii menționate. Introducerea unei asemenea cereri, având în vedere cerințele de celeritate care stau la baza articolului 11 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003, în măsura în care are ca efect suspendarea de drept a executării unei asemenea hotărâri de înapoiere, este susceptibilă astfel să lipsească de efect util această dispoziție. Pe de altă parte, aceste autorități ar putea obține din nou suspendarea executării unei hotărâri de înapoiere în temeiul articolului 388³ din Codul de procedură civilă, introdus în acesta din urmă prin Legea din 2022, prin formularea unui recurs extraordinar în temeiul acestui articol.
- 82 În această privință, trebuie să se constate că suspendarea pentru o durată de două luni a executării unei hotărâri de înapoiere definitive depășește, în sine, termenul în care, în conformitate cu dispoziția menționată din Regulamentul nr. 2201/2003, trebuie adoptată această hotărâre.
- 83 *Secundo*, din informațiile de care dispune Curtea reiese că executarea unei hotărâri de înapoiere se suspendă de drept la simpla solicitare a autorităților abilitate. Aceste autorități, care, de altfel, nu au calitatea de instanță, nu sunt obligate să își motiveze cererea, iar Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia) este obligată să o admită fără a putea exercita controlul jurisdicțional în această privință. În consecință, legislația în discuție în litigiul principal nu pare a fi de natură să garanteze că, astfel cum s-a amintit la punctul 71 din prezenta hotărâre, înapoierea copilului la locul reședinței sale obișnuite poate fi suspendată numai în cazuri precise și excepționale și, în orice caz, nu garantează că o astfel de suspendare este motivată în mod corespunzător.
- 84 Pe de altă parte, potrivit jurisprudenței constante a Curții, articolul 47 din cartă se opune ca o autoritate publică să poată împiedica executarea unei hotărâri judecătorești, întrucât dreptul la o cale de atac efectivă consacrat la acest articol ar fi iluzoriu dacă ordinea juridică a unui stat membru ar permite ca o hotărâre judecătorească definitivă și obligatorie să rămână inoperantă în

detrimentul unei părți (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 iunie 2016, Toma și Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, punctul 43, precum și jurisprudența citată, Hotărârea din 29 iulie 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punctele 72 și 73, precum și Hotărârea din 19 decembrie 2019, Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, punctul 36).

- 85 Ținând seama de considerațiile care precedă, este necesar să se constate că o legislație națională precum cea descrisă la punctul 57 din prezenta hotărâre poate aduce atingere efectului util al articolului 11 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003.
- 86 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție de argumentul guvernului polonez potrivit căruia, în esență, o asemenea legislație ar fi indispensabilă pentru a permite autorităților abilitate să formuleze recurs în fața Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) și pentru a evita astfel situația în care copiii în cauză suferă un prejudiciu ireparabil care decurge din caracterul executoriu al unei hotărâri de înapoiere definitive, în ipoteza în care aceasta ar trebui să fie anulată de instanța menționată.
- 87 Astfel, după cum arată instanța de trimitere, pe de o parte, înainte de introducerea prin Legea din 2022 a articolului 388¹ în Codul de procedură civilă, articolul 388 din acest cod prevedea deja un mecanism care permitea Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia) să suspende executarea unei hotărâri de înapoiere definitive, dacă era cazul la cererea uneia dintre autoritățile abilitate, atunci când această instanță considera că copilul în cauză ar fi putut fi expus unui risc grav de pericol fizic sau psihic în cazul înapoierii.
- 88 Pe de altă parte, din jurisprudența Curții reiese că protecția jurisdicțională a acestui copil împotriva unui astfel de risc este, în principiu, asigurată deja prin existența unei căi de atac în fața unei instanțe judecătorești [a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2018, Belastingdienst/Toeslagen (Efectul suspensiv al apelului), C-175/17, EU:C:2018:776, punctul 34], chiar și atunci când se invocă existența unui risc grav, în sensul articolului 13 primul paragraf litera b) din Convenția de la Haga din 1980.
- 89 În consecință, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 82-84 din concluziile domnului avocat general, din articolul 11 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003, citit în lumina articolelor 24 și 47 din cartă, nu rezultă că dreptul Uniunii impune statelor membre să prevadă un grad suplimentar de jurisdicție împotriva unei hotărâri de înapoiere atunci când această hotărâre a fost pronunțată în cadrul unei proceduri care prevede deja două grade de jurisdicție, iar această procedură permite să se țină seama de existența unor riscuri în cazul înapoierii copilului în cauză. *A fortiori*, acest drept nu permite statelor membre să atașeze la căile de atac introduse împotriva unei asemenea hotărâri un efect suspensiv de drept, contrar a ceea ce pare să prevadă articolul 388¹ alineatul 3 din Codul de procedură civilă, astfel cum a fost modificat prin Legea din 2022.
- 90 În ceea ce privește, în al treilea și ultimul rând, consecințele concluziei care figurează la punctul 85 din prezenta hotărâre, trebuie amintit că principiul supremației dreptului Uniunii impune instanței naționale însărcinate cu aplicarea, în cadrul competenței proprii, a dispozițiilor dreptului Uniunii obligația să asigure efectul deplin al cerințelor acestui drept în litigiul cu care este sesizată, lăsând neaplicată, dacă este necesar, din oficiu, orice reglementare sau practică națională, chiar și ulterioară, care este contrară unei dispoziții de drept al Uniunii care are efect direct, fără a trebui să solicite sau să aștepte eliminarea prealabilă a acestei reglementări sau

practici naționale pe cale legislativă sau prin orice alt procedeu constituțional [a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale), C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 53].

- 91 În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 288 al doilea paragraf TFUE, regulamentul are aplicabilitate generală și se aplică direct în fiecare stat membru. În consecință, având în vedere însăși natura și funcția sa în sistemul izvoarelor de drept al Uniunii, el este de natură să confere particularilor drepturi pe care instanțele naționale au obligația să le protejeze (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 septembrie 2002, Muñoz și Superior Fruiticola, C-253/00, EU:C:2002:497, punctul 27).
- 92 În speță, trebuie să se arate că articolul 11 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003 impune statelor membre o obligație de rezultat clară și precisă, care nu este însoțită de nicio condiție în ceea ce privește cerința de celeritate la care sunt supuse procedurile având ca obiect adoptarea unei hotărâri de înapoiere, în sensul Convenției de la Haga din 1980. Astfel, instanța de trimitere va fi obligată să garanteze, în cadrul competențelor sale, efectul deplin al acestei dispoziții de drept al Uniunii, lăsând neaplicată, dacă este necesar, legislația națională care aduce atingere realizării efectului util al dispoziției menționate.
- 93 Având în vedere ansamblul motivelor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 11 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003, citit în lumina articolului 47 din cartă, trebuie interpretat în sensul că se opune unei legislații naționale care conferă unor autorități care nu au calitatea de instanță posibilitatea de a obține suspendarea de drept, pentru o perioadă de cel puțin două luni, a executării unei hotărâri de înapoiere pronunțate în temeiul Convenției de la Haga din 1980, fără a trebui să motiveze cererea lor de suspendare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 94 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 11 alineatul (3) din Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, citit în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene,

trebuie interpretat în sensul că

se opune unei legislații naționale care conferă unor autorități care nu au calitatea de instanță posibilitatea de a obține suspendarea de drept, pentru o perioadă de cel puțin două luni, a executării unei hotărâri de înapoiere pronunțate în temeiul Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, încheiată la Haga la 25 octombrie 1980, fără a trebui să motiveze cererea lor de suspendare.

Semnături